

Ребрендинг української академічної музики: посібник «Віталій Кирейко. Твори для фортепіано»

Час – невблаганний редактор історії. Утім, справжнє мистецтво не має терміну придатності – воно чекає на слухача, глядача, інтерпретатора. Ще не так давно, коли не існувало музичних стрімінгових платформ, нотних редакторів чи соцмереж, а партитури створювались «із олівцем», композитору було набагато складніше бути почутим: знайти виконавця, переконати видавництво, дочекатись своєї аудиторії... У такій реальності створені композиції, навіть достойні, не завжди мають шанс пройти крізь всі кола музичної бюрократії. На сьогоднішній день особливо актуальним постає завдання зібрати, зберегти й дослідити ці матеріали, аби вони не зникли серед рукописів старих архівів чи фонотек.

Віталій Кирейко – композитор, чия творча спадщина перебувала здебільшого у стані рукописів... до недавнього часу. У 2024 році ситуацію вирішили виправити за допомогою мистецького проекту «Новітні напрями збереження та діджитальної актуалізації творчої спадщини українського композитора Віталія Кирейка», запровадженого ГО «Культурна асамблея» спільно з науковою кураторкою Іриною Шестеренко.

Головним завданням ініціативи було переведення рукописів автора у друкований формат та їхнє оприлюднення на спеціально створеному сайті kyrychko.com, а також паперове видання науково-методичних джерел на основі оцифрованого нотного

матеріалу (детальнішу інформацію про цей проєкт ви можете знайти у нашій іншій статті, оприлюдненій Українським інтернет-журналом «Музика» 7 листопада 2024 року: <https://mus.art.co.ua/vitaliy-kyreyko-povernennia-imeni-ukrainskoho-kompozytora-do-suchasnoho-kulturnoho-prostoru> .

За підтримки Українського культурного фонду було видано цілих п'ять навчально-методичних посібників: «Віталій Кирейко. Сонати для фортепіано», «Віталій Кирейко. Твори для фортепіано», «Віталій Кирейко. Арії з опер та романси», «Обробки пісень з Полтавщини», а також клавір опери «Вернісаж на ярмарку». Серед них особливе місце належить посібнику «Віталій Кирейко. Твори для фортепіано».

Видання, упорядковане Іриною Шестеренко та випущене у 2024 році Видавничим домом «АртЕк» і видавництвом «Мистецтво», є цінним внеском у музично-наукове опрацювання й популяризацію творчості Віталія Кирейка – одного з найвизначніших українських композиторів XX–XXI століть. Це – комплексна праця, яка не лише ВПЕРШЕ публікує низку фортепіанних творів митця, а поєднує нотний матеріал з аналітичними й виконавськими коментарями та методичними рекомендаціями.

Посібник має доволі чітку структуру та охоплює широкий спектр різних творів: від ранніх «Варіацій на тему Л. Ревуцького» (ор. 4, 1948) до «Фортепіанної сюїти» (ор. 129, 1986) й пізніх «24 прелюдій для фортепіано» (ор. 221, 2002), «Балетної сюїти» (ор. 293, 2015), а також ноктюрнів (1995–2002), вальсів (1996–2014), інтермецо (2014) та інших. Композиції розташовані у збірці не в хронологічному порядку, а за жанровим принципом: варіації, сюїти, прелюдії та поліфонічні твори, інтермецо, ноктюрни, експромт, вальси; «останнім блоком» ідуть п'єси з програмно-жанровими заголовками.

Основному вмісту видання – власне нотному матеріалу передуює узагальнена характеристика фортепіанної творчості композитора, в якій Ірина Шестеренко знайомить читача з творчим доробком митця у цій царині, його жанровими вподобаннями, провідними стильовими орієнтирами та своїми аналітичними спостереженнями щодо творів, що безпосередньо увійшли до збірки. Особливо вартісними є методично-виконавські зауваження та інтерпретаційні вказівки, що спонукають виконавців не лише до технічного оволодіння матеріалом, а й глибшого філософсько-емоційного розуміння музики.

Окрему увагу приділено висвітленню жанрових особливостей, історичному бекграунду творів, зверненню до національної композиторської традиції і паралелям із європейським музичним контекстом. Так, на думку авторки, унікальність постаті Віталія Кирейка закарбовано у надзвичайному вмінні передати яскраву образність і універсальні ідеї мистецтва за допомогою майстерного поєднання класико-романтичних та імпресіоністичних тенденцій, в руслі яких природно розкривається краса мелосу українського фольклору. Вагомим є зауваження Ірини Шестеренко про існування кількох варіантів рукописів тих самих творів, із яких до даної збірки увійшли саме останні, виправлені композитором.

Вражає обсяг ретельно відредагованого нотного матеріалу – близько 250 сторінок(!) формату А4. У виборі формату, до речі, враховано фактори, важливі для піаністів у процесі читання з листа. Надзвичайно цінною є й структурна логіка нотного тексту: розміри, шрифти, інтервали – усе продумано для комфортного й зручного розбору творів. Також слід відзначити дотримання стилістичної чистоти авторського почерку: редакторська робота не спотворює оригінальний задум композитора, а лише адаптує його до практичних реалій.

Видання виконане на високому рівні, має цілісну концепцію і відповідає потребам вищої мистецької освіти, отже, узгоджується із запитами заявленої аудиторії користувачів. Це –

студенти й викладачі музичних факультетів вищих навчальних закладів, піаністи і дослідники творчості Віталія Кирейка.

Посібник також може стати у нагоді для вчителів і учнів старших класів музичних шкіл високого рівня піаністичної професійної підготовки та закладів середньої спеціалізованої музичної освіти. Він сприяє розвитку патріотичної свідомості молодих музикантів через ознайомлення з високохудожнім національним репертуаром, який довгий час був малодоступним або зовсім невідомим.

До сказаного додамо всілякі приємні «фішки» – тверда палітурка (якщо ви звертаєтесь до друкованого екземпляра), охайне мінімалістичне оформлення, авторський логотип – усе це робить творчий процес взаємодії з виданням ще приємнішим! Беручи цей посібник до рук, відчуваєш, із якою ретельністю та любов'ю він був підготовлений. Робота демонструє не лише високий фаховий рівень упорядника, а й уміння донести важливий меседж користувачам щодо нашої культурної відповідальності перед такими мистецькими особистостями, як Віталій Кирейко.

Отже, майбутнє спадщини митця завжди залежить від того, у чиї руки вона потрапить і з якою увагою, гідністю й розумінням буде оцінена. Навчально-методичний посібник «Віталій Кирейко. Твори для фортепіано», укладений Іриною Шестеренко, – яскравий приклад цілісної концепції передачі знань, культурної пам'яті та виконавської традиції, глибоко осмислене і якісно оформлене.

У світлі мистецького проєкту, в рамках якого вийшло видання, – це масштабний ребрендинг української академічної традиції. Таким чином, посібник є навчальним інструментом і важливим науковим ресурсом, що сприятиме подальшому вивченню й популяризації спадщини Віталія Кирейка в Україні та поза її межами.

@Анастасія ЗАДЬОРА